

Asia: VN/1088/2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (lukio- ja ammatillisen koulutuksen lukuvuosimaksut EU/ETA-valtioiden ulkopuolisille ja ammatillisen koulutuksen tilauskoulutus)

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnon keskeinen sisältö

AMKE kannattaa ehdotusta EU/ETA-alueen ulkopuolelta tulevien ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden opintomaksuista.

AMKE kannattaa myös ehdotusta siitä, että kuntien ja kuntayhtymien ei tarvitsisi yhtiöittää toimintaansa järjestäessään ammatillisen koulutuksen tilauskoulutusta.

AMKE ei kannata ehdotettuja tilauskoulutuksen tilaajaan kohdentuvia rajoituksia.

Lausuntonne koskien ammatillisen koulutuksen tilauskoulutusta koskevia ehdotuksia

Lakiesitys siitä, että kuntien ja kuntayhtymien ei tarvitsisi yhtiöittää toimintaansa tilauskoulutusta järjestäessään, on perusteltu. On kuitenkin huomioitava, että vaikka kunta tai kuntayhtymä eriyttää kaupallisen toiminnan kirjanpidossaan, ei riskejä voi eriyttää. Tämä voi johtaa siihen, että valtionosuuksilla tulisi katettavaksi ulkomaisia vakuusmaksuja ja liiketoiminnan tappioita. Tämä riski tulisi huomioida lakia säädettäessä.

Esityksen mukaan koulutuksen järjestäjien ei olisi mahdollista myydä tilauskoulutusta tilaajalle, jonka rooli on koota ryhmiä yksittäisistä opiskelijoista. Koulutuksen järjestäjän tulisi varmistaa, että tilaajalla itsellään on intressi ostaa koulutus, ja että koulutuksen tilaaja on myös koulutuksen maksaja.

Jatkossa kunnan tai kuntayhtymän perustama yhtiö ei myöskään voisi toimia tilauskoulutuksen tilaajana, ellei sillä olisi tosiasiallista intressiä hankkia tilauskoulutusta tietyille opiskelijaryhmälle.

AMKE näkee riskinä, että tullessaan voimaan tämä lainsäädäntö pysäyttäisi tilauskoulutusmuodossa tapahtuvan tutkintoviennin EU- ja ETA-alueen ulkopuolelle, koska tytär- tai osakkuusyhtiöiden toimintaa rajoitettaisiin ja merkittävää liiketoimintariskiä siirrettäisiin koulutuksen järjestäjälle. Koulutuksen järjestäjän tulee arvioida tilaajan tilausintressi tarkasti ja sopimuksin varmistaa opiskelijan oikeusturva ja kouluttautumisen edellytykset.

Säännöskohtaisissa perusteissa tuodaan esille, että koulutuksen järjestäjät ovat siirtäneet järjestämisluvan alaista toimintaa perustamilleen yritykselle. AMKE toteaa, että tämä on nykylainsäädännön vastaista menettelyä.

Suomalainen ammatillinen koulutus on osaamisperusteista ja näin ollen osaamisen hankkimisen tapoja ei pidä rajoittaa. Mikäli oppimisympäristönä voi olla vain oppilaitos, ei osaamisperusteisuus toteudu ja tällöin työpaikoilla tapahtuvaa oppimista estetään.

AMKE kannatta tilauskoulutuksen laajentamista siten, että koulutettavina voivat olla myös EU/ETA-alueen kansalaiset. Uudistus tarjoaisi työnantajille mahdollisuuksia hyödyntää tilauskoulutusta työntekijöidensä kouluttamisessa ja osaamisen kehittämisessä.

Lausuntonne koskien lukiokoulutuksen tilauskoulutusta koskevia ehdotuksia

-

Lausuntonne koskien ammatillisen koulutuksen lukuvuosimaksuja koskevia ehdotuksia

Luonnoksessa ehdotetaan, että EU/ETA-valtioiden ulkopuolelta tuleville opiskelijoille säädettäisiin lukuvuosimaksuista toisella asteella. AMKE kannattaa ehdotusta. Julkisen talouden nykytila edellyttää uusia rahoituslähteitä, mutta toteutuessaan muutoksen vaikutuksia olisi seurattava tarkasti.

AMKE esittää, että lukuvuosimaksuja maksaneille ja tutkintonsa suorittaneille opiskelijoille luotaisiin kannustin jäädä Suomeen töihin. Maksujen vähentämisoikeus verotuksessa valmistumisen jälkeen olisi yksi vaihtoehto.

Koulutusviennin järjestäjällä tulisi lisäksi olla mahdollisuus periä hakijoilta haun käsittelyyn liittyvistä kustannuksista aiheutuvat kulut.

Lausuntonne koskien lukiokoulutuksen lukuvuosimaksuja koskevia ehdotuksia

-

Lausuntonne koskien rahoituslain muutoksia

AMKE kannatta ehdotusta, jonka mukaan EU/ETA-valtioiden ulkopuolelta tulevia opiskelijoita ei otettaisi huomioon valtionosuusrahoitusta laskettaessa.

Lausuntonne koskien oppivelvollisuuslakiin ehdotettavaa muutosta

Ehdotus lukuvuosimaksuista edellyttää oppivelvollisuuslain päivittämistä.

Oppivelvollisuuden määrittely esityksen mukaan olisi koulutuksen järjestäjille monimutkaista ja vaatisi kansalaisuus-, oleskelulupa- ja lukuvuosimaksutietojen opiskelijakohtaista tarkastelua. Oppivelvollisuuden määrittelyn tulee perustua oppivelvollisuuslakiin ja sen tulee olla niin yksiselitteistä, että myös huoltajat voivat selvittää lapsensa oppivelvollisuutta valvontavastuun näkökulmasta.

Lausuntonne koskien tiedonvaihto-oikeuksia

Ennen lukuvuosimaksujen käyttöönottoa tulee varmistaa, että koulutuksen järjestäjällä on tiedonsaantioikeus ja katseluyhteys hakijan, opiskelijan ja hänen perheenkokoajansa oleskelulupatietoihin. Lakiesityksen mukainen joustava tiedonvaihto-oikeus koulutuksen järjestäjän ja Maahanmuuttoviraston välillä on perusteltu esitys.

Pahlman Peter
Ammattiosaamisen kehittämissyhistys AMKE ry